

Bruselj, 10.2.2020
COM(2020) 38 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

**o izvajanju Evropskega energetskega programa za oživitev in Evropskega sklada za
energijsko učinkovitost**

{SWD(2020) 12 final}

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o izvajanju Evropskega energetskega programa za oživitev in Evropskega sklada za energijsko učinkovitost

Odporna infrastruktura je hrbtenica energetske unije. Leta 2018 so se začeli pomembni projekti čezmejnih povezav, regionalno sodelovanje pa se je močno okrepilo.

Evropski energetski program za oživitev (EEPO) je imel v tej zvezi ključno vlogo pri finančni podpori večje infrastrukture skupnega interesa za povezovanje trgov električne energije in plina ter za krepitev zanesljivosti oskrbe.

I. NAPREDEK PRI IZVAJANJU PROGRAMA

Energetska infrastruktura in inovacije, ki so gonilna sila programa EEPO, so danes še vedno enako pomembne, kot so bile leta 2009, ko je bil program EEPO vzpostavljen.

V tem poročilu je za vsak del programa EEPO naveden doseženi napredek pri izvajanju projektov in Evropskega sklada za energijsko učinkovitost. To poročilo je pripravljeno na podlagi poročila, ki je bilo sprejeto leta 2018¹. Zajema izvajanje projektov med 31. avgustom 2016 in 31. decembrom 2018 ter izplačila, izvršena v tem obdobju.

II. SPLOŠNO IZVAJANJE PROJEKTA

Konec decembra 2018 je bilo 43 (6 več kot leta 2017) od 59 projektov zaključenih, upravičencem pa je bil izplačan skupni znesek v višini 2 514 424 758 EUR (po odštetju nalogov za izterjavo v višini 196 099 270,83 EUR) (glej Prilogo).

Stanje na področju plinske in elektroenergetske infrastrukture je naslednje: večina projektov je zaključenih, dva projekta pa se še izvajata.

Nosilci projektov so dosegli precejšen napredek pri vključevanju električne energije iz vetrnih elektram na morju v omrežje, medtem ko so se nosilci zadnjega preostalega projekta zajemanja in shranjevanja CO₂ odločili, da bodo prekinili finančno pomoč projektu.

Komisija se je odločila, da bo še naprej zagotavljala finančno pomoč vlagateljem, pri katerih je jasno, da je mogoče sprejeti končno naložbeno odločitev in da ima projekt še naprej pomembno vrednost za družbo.

1. PLINSKA IN ELEKTROENERGETSKA INFRASTRUKTURA

Z infrastrukturnim podprogramom EEPO je bilo podprtih 44 projektov s treh glavnih področij dejavnosti (povezovalni plinovodi, povratni tok plina in električna energija).

¹ Poročilo za leto 2017, sprejeto 5. marca 2018, COM(2018) 86 final.

Skupaj je bilo namenjenih 2 267 574 462 EUR, od katerih je bilo upravičencem do 31. decembra 2018 izplačanih 1 669 370 233 EUR. Plačila so odvisna od trdne zaveze upravičencev, da projekt izvedejo s sprejetjem končne naložbene odločitve.

1.1 Dosedanji napredek

Doslej je bilo zaključenih 38 (3 več kot leta 2017) od 44 infrastrukturnih projektov, štirje so bili ustavljeni, dva pa še potekata.

V sektorju električne energije je bilo dokončanih vseh 12 projektov (2 več kot leta 2017).

V sektorju povezovalnih plinovodov je bilo zaključenih 13 (1 več kot leta 2017) od 18 projektov; dva napredujeta po spremenjenem načrtu, trije pa so bili ustavljeni.

Na področju povratnega toka in povezovalnih projektov v srednji in vzhodni Evropi je bilo 13 projektov zaključenih, en projekt v Romuniji pa je Komisija ustavila septembra 2014.

Od zadnjega poročila o izvajanju EEPO je mogoče izpostaviti zlasti naslednji napredek:

- Povezovalni plinovod med Grčijo in Bolgarijo (IGB) je ključna pot za prenos plina iz čezjadranskega plinovoda (TAP) in grškega UZP na sever ter je pomemben projekt za diverzifikacijo oskrbe s plinom v jugovzhodni Evropi. Gre za projekt skupnega interesa (projekt skupnega interesa 6.8.1) ter prednostni projekt pobude Povezanost Srednje in Jugovzhodne Evrope s plinovodi (pobuda CESEC). Komisija projektu že od začetka zagotavlja politično in finančno podporo. Projekt je prejel 45 milijonov EUR iz Evropskega energetskega programa za oživitvev in 39 milijonov EUR iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Leta 2018 je projekt dodatno napredoval. Na ministrskem srečanju o pobudi CESEC, ki je potekalo junija v Sofiji, je bil podpisan memorandum o soglasju med bolgarskim energetskekim holdingom in Evropsko investicijsko banko o posojilu za projekt. Komisija je julija 2018 za projekt odobrila izvzetje iz energetske zakonodaje EU, vključno z delnim izvzetjem iz pravil o dostopu tretjih strani. Komisija je odobrila tudi državno pomoč za javno podporo in dostop do bolgarskih strukturnih skladov. Izvajanje projekta dobro napreduje, vsi postopki za oddajo javnih naročil so bili zaključeni in gradnja se je začela konec maja 2019.
- Ministrstvo za energijo, trgovino, industrijo in turizem na Cipru zdaj pripravlja vzpostavitev sprejemnega terminala za zemeljski plin, ki bo prispeval k diverzifikaciji ciprske mešanice energijskih virov in odpravi energetske osamitve otoka, poleg tega pa bo spodbudil konkurenco na področju proizvodnje električne energije iz plina, ki jo izvajajo neodvisni proizvajalci. Zemeljski plin naj bi na ciprski trg vstopil do leta 2021.

Za zdaj je predvideno, da se bo eden od obeh tekočih projektov zaključil do konca let 2021, drugi pa do konca leta 2022.

2. PROJEKTI PRIDOBIVANJA ENERGIJE IZ VETRNIH ELEKTRARN NA MORJU

2.1 DOSEDANJI NAPREDEK

Podprogram pridobivanja energije iz vetrnih elektrarn na morju je sestavljalo devet projektov, pri čemer je bila podpora v višini 565 milijonov EUR razdeljena med dve glavni vrsti dejavnosti, in sicer za:

- obsežne preskuse, proizvodnjo ter uporabo inovativnih turbin in konstrukcij za temelje na morju (šest projektov) in
- razvoj modularnih rešitev za vključitev prenosa velikih količin električne energije iz vetrnih elektrarn v omrežje (trije projekti).

Zaključeni so bili štirje od devetih projektov, dva pa sta bila predčasno ustavljena. Za projekte je bilo izplačanih 341 639 214 EUR (po odštetju nalogov za izterjavo). Trije preostali projekti še potekajo.

2.2 DOSEŽENI REZULTATI PO SEKTORJIH

2.2.1 Napredek na področju inovativnih turbin in konstrukcij na morju

Kar zadeva vetrno elektrarno na morju pri Aberdeenu, je na polju vetrnic „Aberdeenski zaliv“, ki ga upravlja družba Vattenfall, 1. julija 2018 začelo obratovati enajst vetrnih turbin z največjo zmogljivostjo na svetu. Septembra 2018 je bil uradno odprt evropski center za izkoriščanje vetrne energije na morju (polje vetrnic na morju pri Aberdeenu). Zadnje poročanje za projekt in končno plačilo se pričakujeta v tretjem četrtletju leta 2019.

2.2.2 Napredek pri vključitvi vetrnih elektrarn v omrežje

Uresničevanje preostalih dveh projektov, Kriegers Flak in COBRACable, je napredovalo po pričakovanjih. Za projekt Kriegers Flak je bil začetek komercialnega delovanja dokončno načrtovan za konec septembra 2019. Kljub zamudam in drugim izzivom, ki so se pojavili med projektom, so upravičenci začeli načrtovati naročanje v drugi polovici julija 2019.

Kar zadeva projekt COBRACable, je postavitve pretvorniških postaj na Nizozemskem in Danskem zaključena, pojavljajo pa se zamude pri namestitvi manjših segmentov kabla. Dokončanje namestitve kablov in preskušanje sistema sta bila predvidena v drugi polovici leta 2019; komercialno delovanje bi se moralo začeti takoj zatem, tj. konec leta 2019. Projekt COBRACable vključuje študijo, katere cilj je opredeliti in opisati pomembne vidike zasnove, ki jih je treba upoštevati za pripravo povezave Cobracable HVDC na prihodnje delovanje v omrežju z več sponkami. Za to nalogo so bili predloženi novi dokumenti.

3. ZAJEMANJE IN SHRANJEVANJE CO₂

Ta podprogram EEPO je sestavljalo šest projektov, pri čemer je bila podpora v višini 1 milijarde EUR namenjena projektom, katerih cilj je bil zaobseči celoten postopek zajemanja, prevoza in shranjevanja CO₂.

Končan je bil en projekt (Compostilla v Španiji), ki je zagotovil delujoče pilotne obrate za zajemanje, prevoz in shranjevanje. Štirje projekti so bili predčasno ustavljeni zaradi odločitve nosilcev, da ne bodo vlagali, en projekt pa je bil zaključen, ne da bi bil dokončan. Za te projekte je bilo izplačanih 387 211 547 EUR (po odštetju nalogov za izterjavo v skupnem znesku 48 660 666,85 EUR).

III. EVROPSKI SKLAD ZA ENERGIJSKO UČINKOVITOST (EEEF)

Decembra 2010 je bilo iz Evropskega energetskega programa za oživitvev (EEPO) 146,3 milijona EUR dodeljenega finančnemu instrumentu za projekte trajnostne energije². 125 milijonov EUR je bilo uporabljenih kot prispevek EU za Evropski sklad za energijsko učinkovitost (European Energy Efficiency Fund, EEEF). EEEF je bil ustanovljen julija 2011 in je doslej dosegel skupno vrednost 265 milijonov EUR³; podprt je z instrumentom tehnične pomoči s proračunom 20 milijonov EUR in z dejavnostmi za ozaveščanje v višini 1,3 milijona EUR.

Evropski sklad za energijsko učinkovitost zagotavlja prilagojeno financiranje (z dolžniškimi in lastniškimi instrumenti) za projekte na področju energijske učinkovitosti, obnovljivih virov energije in čistega mestnega prometa. Upravičenci so lokalni ali regionalni javni organi ali zasebni subjekti, ki delujejo v njihovem imenu.

1. DOSEŽENI REZULTATI

Leta 2018 so bile v portfelj sklada dodane tri nove transakcije:

- Projekt CIMAC na Portugalskem obsega posodobitev obstoječih svetilk za cestno razsvetljavo s pretežno visokotlačnih natrijevih sijalk na zadnjo generacijo LED (naložba EEEF v višini 12,1 milijona EUR, skupni obseg projekta je 16,6 milijona EUR). Projekt je nastal na podlagi instrumenta tehnične pomoči EEEF in pomeni eno od največjih posodobitev cestne razsvetljave na Portugalskem, pri katerem je imel EEEF bistveno vlogo pri razvoju in financiranju.
- Projekt Osvetljena mesta v Italiji je usmerjen v portfelj projektov cestne razsvetljave, pri čemer koristi predvsem malim do srednje velikim občinam (naložba EEEF v višini 16 milijonov EUR, skupni obseg projekta je 20 milijonov EUR).
- Pametne bolnišnice in univerze so še ena pobuda v Italiji, ki je usmerjena v portfelj energetske učinkovitih projektov v zdravstvu in izobraževanju (naložba EEEF v višini 7 milijonov EUR, skupni obseg projekta je 22 milijonov EUR).

Od svoje ustanovitve do 31. decembra 2018 je EEEF podpisal pogodbe s 16 projekti v vrednosti 170 milijonov EUR, in čeprav to ni najvišji možni znesek črpanja, je bilo s tem ustvarjenih približno 301,5 milijona EUR končnih naložb.

Na podlagi ocene projekta in okvira poročanja sklada EEEF o ekvivalentu CO₂ in prihranku primarne energije so njegove naložbe od konca leta 2016 dosegle prihranke v višini skoraj 388 478 ton CO₂ in prihranek primarne energije⁴ v višini 794 124 MWh.

² Uredba (EU) št. 1233/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. decembra 2010 o spremembah Uredbe (ES) št. 663/2009 o vzpostavitvi programa za podporo oživitvi gospodarstva z dodelitvijo finančne pomoči Skupnosti energetskim projektom.

³ Poleg Evropske komisije so dodatne naložbe zagotovili: Evropska investicijska banka v višini 75 milijonov EUR, Cassa Depositi e Prestiti SpA (CDP) v višini 60 milijonov EUR in naložbeni upravitelj Deutsche Bank (DB) v višini 5 milijonov EUR.

⁴ Kumulativni prihranki primarne energije zajemajo samo tehnologije za energijsko učinkovitost in čisti mestni promet; obsegajo izračune od finančne odločitve do dospelosti posojila, in sicer na osnovi ocen za projekte v gradnji in projekte z manj kot enim letom obratovanja ter dejanskih podatkov za projekte, ki obratujejo več kot eno leto. Prihranki se nanašajo na celotni znesek projektnih naložb (tj. naložbe iz sklada EEEF in naložbe, ki niso iz tega sklada).

2. Instrument tehnične pomoči sklada EEEF

Novembra 2016 je sklad EEEF uvedel nov instrument tehnične pomoči. Sklad EEEF je na podlagi instrumenta tehnične pomoči Evropske komisije, s katerim je upravljal, vzpostavil novo orodje za podporo ambicioznim javnim subjektom z donosnimi naložbenimi projekti v trajnostno energijo. Takšni projekti se nanašajo na energijsko učinkovitost, projekte manjšega obsega na področju energije iz obnovljivih virov in/ali pobude na področju javnega prevoza. Sklad EEEF podpira upravičence, tj. regije, mestne svete, univerze, javne bolnišnice in druge javne subjekte, ki se nahajajo v državah članicah EU, in sicer s svetovalnimi storitvami za načrtovane naložbe, na primer s pripravo študij izvedljivosti, energetskimi pregledi, pravnimi storitvami in analizo ekonomske upravičenosti. Instrument tehnične pomoči sklada EEEF je prejel sredstva od instrumenta ELENA (evropska pomoč, namenjena področju energije na lokalni ravni) v okviru programa Obzorje 2020 Evropske unije. Do decembra 2018 je podprl že 4 upravičence v Italiji, Španiji in Litvi.

3. Glavne sklepne ugotovitve in obeti

EEEF je postopoma dosegel zanesljive rezultate dobičkonosnih naložb, po sedmih letih delovanja pa je podprl že 18 zelo različnih projektov (dva od teh sta bila že poplačana s prihodki, ki so bili ponovno naloženi v sklad) v različnih tehnologijah v osmih državah članicah.

IV. SPLOŠNE SKLEPNE UGOTOVITVE

Pri programu EEPO so bili doseženi dobri rezultati. Zaključenih je vseh 12 projektov na področju elektroenergetske infrastrukture in večina na področju plinske infrastrukture; dva projekta v sektorju plina še potekata in bosta predvidoma končana v letih 2021 in 2022. Strog nadzor Evropske komisije nad izvajanjem in spremljanjem projekta je pripomogel k povečanju učinkovitosti instrumenta.

Projekti vetrnih elektrarn na morju so bili bolj zapleteni, kot je bilo pričakovano, vendar so nosilci projektov in gradbeniki uspeli najti rešitve za njihovo dokončanje – včasih tudi s podaljšanjem pogodb. Program EEPO je v 10 letih obstoja pomagal pridobiti tehnološko znanje in prispeval k razvoju povezovalnih tehnologij za vetrne elektrarne na morju.

Čeprav finančna pomoč programa EEPO ni zadostovala za spodbuditev podjetij k izvedbi predstavitev projektov zajemanja in shranjevanja CO₂ na komercialni ravni, Komisija zajemanje in shranjevanje CO₂ še vedno obravnava kot pomembno za razogljičenje (edina zanesljiva tehnologija za dolgoročno shranjevanje ogljikovega dioksida) za EU na splošno, še zlasti pa za energijsko in ogljično intenzivne panoge.

Sklad EEEF je vložil v več projektov na področju energetske učinkovitosti in bo še naprej širil svoj portfelj ter tako zagotavljal finančne rešitve in ustvarjal dobiček za svoje delničarje. Sklad EEEF se uporablja tudi kot model za inovativne finančne instrumente, saj vlaga v stroškovno učinkovite in primerno pripravljene projekte za trajnostno energijo, ki lahko privabljajo zasebni kapital, pri tem pa s temi vlaganji predstavlja poslovni model in ustvarja verodostojno evidenco dosežkov.